

IS-BWYLLGOR CYNLLUNIO STRATEGOL

DYDD MERCHER 1 GORFFENNAF 2026

TEITL: Diweddariad ar Sefyllfa'r Cynllun Datblygu Strategol a'r Camau Nesaf

AWDUR: Andy Roberts, Swyddog Cynllunio Datblygu Strategol Rhanbarthol

1. PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1.1. Rhoi diweddariad i'r Aelodau ar y sefyllfa a gyrhaeddwyd gyda'r Cynllun Datblygu Strategol (SDP); ystyried rhai o'r cerrig milltir a'r camau nesaf yn y flwyddyn i ddod; ac i ddarparu adborth o'r sesiwn gweithdy a gynhaliwyd gyda'r Grŵp hwn ym mis Mawrth 2026.

2. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

- 2.1. Bod yr Aelodau yn nodi cynnwys yr adroddiad hwn a'r cerrig milltir allweddol yn y rhaglen SDP, a fydd yn ffurfio'r flaen-raglen waith ar gyfer y Pwyllgor hwn (gweler yr adroddiad ar wahân yn y rhaglen hon).

3. Y RHESWM AM Y PENDERFYNIAD

- 3.1. Diweddarau'r Aelodau ar y cynnydd gyda'r SDP o ystyried y gweithdy diwethaf a gynhaliwyd ym mis Mawrth 2026, ac Etholiadau'r Senedd a arweiniodd at roi'r gorau i fusnes ffurfiol y Cyd-bwyllgor Corfforedig (CBC) yn ystod y cyfnod cyn-etholiadol.

4. CEFNDIR AC YSTYRIAETHAU PERTHNASOL

- 4.1. Bydd yr adroddiad hwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau ar bob un o'r materion isod:

- Llywodraeth Cymru yn cymeradwyo Cytundeb Cyflawni'r SDP
- Sicrhau Grant Perfformiad o £200k gan Lywodraeth Cymru
- Cerrig milltir ar gyfer blwyddyn gyntaf y rhaglen SDP
- Adrodd ar gynnydd i'r aelodau
- Adborth o'r gweithdy SDP a gynhaliwyd ym mis Mawrth 2026

Cymeradwyo'r Cytundeb Cyflawni

- 4.2. Efallai y bydd yr Aelodau yn cofio eu bod wedi ystyried y Cytundeb Cyflawni terfynol drafft yn ôl ym mis Medi 2025 ac wedi gwneud argymhellid i Fwrdd CBC y dylai'r Cytundeb Cyflawni drafft gael ei gymeradwyo gan y CBC i'w gyflwyno i Lywodraeth Cymru, tra disgwylir canlyniad proses gosod cyllideb CBC ar gyfer 2026/27. Cytunodd y CBC ar hyn yn ei gyfarfod ar 19 Medi 2025, gyda'r amod y byddai'r cyflwyniad yn digwydd dim ond ar ôl i gyllideb briodol gael ei chymeradwyo ar gyfer paratoi'r SDP yn 2026/27, gydag ymrwymiad i ystyried cyllideb SDP yn y blynnyddoedd dilynol o'r rhaglen bum mlynedd ar gyfer llunio cynlluniau.

4.3 Cymeradwywyd y gyllideb ar gyfer y CBC (gan gynnwys yr SDP) gan y CBC ar 23 Ionawr 2026 ac yn yr un cyfarfod cytunodd y CBC hefyd i gyflwyno'r cytundeb Cyflawni SDP yn ffurfiol i'w gymeradwyo i Lywodraeth Cymru. Cyflwynwyd y ddogfen yn ffurfiol ar 11 Chwefror 2026 a chadarnhaodd Llywodraeth Cymru ei chytundeb i amserlen y Cytundeb Cyflawni mewn llythyr dyddiedig 24 Chwefror 2026 (gweler atodiad 1).

4.4 Er bod hyn wedi caniatáu dechrau gwaith ar yr SDP, dechreuodd y cyfnod cyn-etholiad yn ymwneud ag etholiadau'r Senedd yn fuan ar ôl y dyddiad hwn, er bod yr amser wedi'i ddefnyddio'n gynhyrchiol i sefydlu contract cefnogi gyda'r ymgynghorwyr Arup i gynorthwyo'r CBC gyda'r tasgau allweddol cyntaf sy'n ymwneud â pharatoi sail dystiolaeth i gefnogi'r gwaith o baratoi'r cynllun.

Grant Perfformiad Llywodraeth Cymru

4.5 Mae Aelodau wedi cael gwybod yn flaenorol bod grant perfformiad untro ar gael a gynigir gan Lywodraeth Cymru i Gyd-bwyllgorau Corfforedig a ddangosodd gynnydd tuag at baratoi'r cynlluniau o fewn blwyddyn ariannol 2025/26. Er mwyn gallu hawlio'r grant llawn o £200,000, roedd angen i'r CBC fod wedi cyflwyno a chael cytundeb ar ei Gytundeb Cyflawni gan Lywodraeth Cymru cyn diwedd y flwyddyn ariannol.

4.6 O ystyried y diweddariad blaenorol, cyflawnwyd y dyddiad cau hwnnw ac mae'r CBC wedi hawlio a derbyn y grant perfformiad. Nid oes unrhyw wybodaeth ar gael eto gan Lywodraeth newydd Cymru am y tebygolrwydd ac/neu argaeledd unrhyw gyllid perfformiad neu gymorth yn y dyfodol ar gyfer paratoi SDP.

Cerrig milltir y rhaglen ar gyfer rhaglen waith blwyddyn un

4.7 Rhennir amserlen yr SDP yn wyth cam penodol a dilyniannol wrth lunio'r cynllun - gweler y tabl isod.

Tabl 1: Camau paratoi SDP allweddol

Cyfnod Allweddol		Cyfleoedd i gymryd rhan
Cam 1	Cytundeb Cyflawni Paratoi a chyflwyno	Ymgynghori â rhanddeiliad ac ymgynghoriad cyhoeddus anffurfiol
Cam 2	Paratoi a recriwtio cyn-adneuo	Darparu diweddariadau ar wefan Uchelgais Gogledd Cymru
Cam 3	Paratoi'r strategaeth a ffafrir ac ymgynghoriad cyhoeddus	Ymgynghoriad cyhoeddus ffurfiol 6 wythnos
Cam 4	Paratoi'r Cynllun Adnau ac ymgynghoriad cyhoeddus	Ymgynghoriad cyhoeddus ffurfiol 6 wythnos
Cam 5	Cyflwyno i PEDW a Llywodraeth Cymru ar gyfer EIP	Darparu diweddariadau ar wefan Uchelgais Gogledd Cymru
Cam 6	Archwiliad	Cyfle i fynychu a chymryd rhan yn sesiynau gwrandawliadau'r archwiliad
Cam 7	Adroddiad yr Arolygydd	Darparu diweddariadau ar wefan Uchelgais Gogledd Cymru
Cam 8	Mabwysiadu	Darparu diweddariadau ar wefan Uchelgais Gogledd Cymru

- 4.8 Cam un yn ymwneud â pharatoi a chyflwyno Cytundeb Cyflawni ac mae hyn wedi'i gwblhau yn unol â'r diweddariad uchod. Mae'r gwaith bellach wedi symud i gam dau – Paratoi cyn-adneuo a recriwtio. Mewn perthynas â recriwtio, bydd yr Aelodau yn cofio bod y costau amcangyfrifedig o gynhyrchu'r SDP yn cynnwys lwfans ar gyfer penodi sawl swydd gynllunio o fewn y CBC, er bod hyn hefyd yn cael ei amodi am allu denu ymgeiswyr addas heb ddenu pobl o dimau polisi'r Awdurdod Cynllunio Lleol presennol yng ngogledd Cymru, a fyddai'n effeithio ar baratoi'r CDLI ac yn wrth-reddfol.
- 4.9 Dyma pam fod contract cefnogi gydag Arup wedi'i lofnodi gan fod hyn yn caniatáu i'w hadnoddau weithredu fel tîm rhithwir i gefnogi paratoi SDP heb gael yr effaith leol a nodir uchod. Mae'r CBC wedi paratoi swydd ddisgrifiad Prif Gynllunydd sy'n cael ei werthuso ar hyn o bryd, i ddarparu lefel o gefnogaeth a chymorth mewnol angenrheidiol i'r Swyddog Cynllunio Strategol Rhanbarthol. Ar ôl ei harfarnu, bydd hyn yn cael ei hysbysebu yn fuan.
- 4.10 O ran beth mae paratoadau cyn-adneuo yn ei gynnwys, mae hyn yn bennaf yn cynnwys datblygu sail dystiolaeth addas i lywio'r weledigaeth, y strategaeth, y polisiau a'r cynigion o fewn y cynllun. Yn unol â'r amserlen gymeradwy, dylid cynnal cam dau rhwng nawr a diwedd 2026, gyda gorgyffwrdd i symud i gam tri sy'n cynnwys paratoi Strategaeth a Ffafirir erbyn mis Medi 2027 er mwyn caniatáu ymgynghoriad cyhoeddus ar hynny.
- 4.11 Felly, bydd y deuddeg mis nesaf yn golygu llawer o dystiolaeth gefndir, gweledigaeth a datblygu amcanion strategol, yna paratoi opsiynau twf a gofodol, i'w dwyn ynghyd mewn Strategaeth a Ffafirir. Mae'r isod yn ehangu ar y rhestr o dasgau allweddol yn amserlen y Cytundeb Cyflawni, i roi syniad i'r Aelodau o natur pob tasg:
- a. **Paratoi'r sail dystiolaeth** - Mae gwaith eisoes ar y gweill i baratoi sail dystiolaeth ar gyfer yr SDP. I ddechrau, mae hyn yn cynnwys archwilio'r wybodaeth sydd eisoes yn bodoli yn y dystiolaeth a gasglwyd gan Awdurdodau Cynllunio Lleol ar gyfer paratoi ac adolygu eu CDLI, ochr yn ochr â data a rhagolygon tai, cyflogaeth a thrafnidiaeth perthnasol eraill. Mae cyfarfod sgopio eisoes wedi'i gynnal gyda swyddogion o bob Awdurdod Cynllunio Lleol ac mae cyfarfodydd unigol hefyd yn cael eu trefnu i adolygu a thrafod tystiolaeth pob awdurdod yn eu tro. Bydd hyn yn cynnwys asesiad o ba mor gyfredol yw'r wybodaeth yn ogystal ag a oes bylchau yn y dystiolaeth sydd ei hangen. Bydd argymhellion gan gynnwys sgôp, methodolegau a rhaglen arfaethedig ar gyfer gwaith sail dystiolaeth ychwanegol yn caniatáu i'r CBC ganolbwyntio adnoddau yn unol â hynny, er enghraifft ar baratoi unrhyw dystiolaeth newydd sydd ei hangen i lenwi'r bylchau hyn ar sail ranbarthol, neu weithio gydag Awdurdodau Cynllunio Lleol i gydlynu diweddariadau o seiliau tystiolaeth leol. Mae'n debygol y bydd hyn yn cael ei wneud ochr yn ochr â'r ymarfer casglu data cyfatebol, gyda'r CBC yn gweithio'n agos gyda rhanddeiliaid cenedlaethol a lleol, a fydd yn llywio datblygiad yr SDP a'i asesiadau effaith.
 - b. **Adroddiad Cwmpasu Asesiad Effaith Integredig (AEI)** – Mae hyn yn rhan annatod o'r broses o baratoi'r cynllun, ac mae angen datblygu'r cwmpas a'r fethodoleg yn gynnar yn y rhaglen er mwyn i'r broses AEI gael ei defnyddio ar sail ailadroddus ar gamau allweddol yn y cynllun. Yn ei hanfod, wrth i gamau allweddol y cynllun gael eu datblygu, caiff y broses AEI ei defnyddio yn y cam hwnnw i asesu lefel cynaliadwyedd ac effaith amgylcheddol y gall y cynllun ei gael, gan ddefnyddio'r broses i awgrymu sut y gellir gwella'r cynllun i leihau'r effeithiau hynny. Bydd y gwaith hwn yn cael ei gyflwyno a'i wneud gan Arup, sydd eisoes wedi cael y profiad o baratoi hwn ar gyfer Prifddinas-Ranbarth Caerdydd, a thrwy hynny gyflwyno arbedion amser a chost o bosibl i'r CBC. Bydd angen ymgynghoriad pwrpasol ar y ddogfen gwmpasu hefyd gyda rhanddeiliaid statudol gan gynnwys Cyfoeth Naturiol Cymru a Cadw.

- c. **Prif Faterion ac opsiynau Twf a Gofodol** - Er mwyn nodi'r materion allweddol a'r gyrwyr newid fydd yn galluogi datblygu gweledigaeth gynhwysfawr a rennir ar gyfer y rhanbarth, mae angen i'r CBC edrych ymlaen i'r tymor hwy a chasglu sut y dylai'r rhanbarth edrych mewn ymateb i'r materion y mae'n ceisio mynd i'r afael â nhw. Bydd hyn yn cael ei lywio drwy lunio adroddiad prif faterion yn dilyn yr archwiliad o dystiolaeth lle bydd y themâu allweddol o'r dystiolaeth sydd â goblygiadau rhanbarthol yn cael eu tynnu allan a'u crynhoi. Bydd hyn yn bwydo gwaith pellach gydag Aelodau a rhanddeiliaid i ddatblygu'r weledigaeth a'r amcanion strategol ar gyfer y cynllun, gan adeiladu ar y gweithdy cychwynnol a gynhaliwyd ym mis Mawrth, ac adroddir am ei ganlyniad yn nes ymlaen.
- d. **Galwad am Safleoedd** - Mae'r cam hwn yn galluogi'r holl bartïon â diddordeb i gyflwyno safleoedd posibl a lleoliadau strategol ehangach (meysydd chwilio) i'w cynnwys yn y cynllun. Bydd yn cynorthwyo'r CBC i adnabod safleoedd datblygu posibl a llywio Strategaeth Ofodol yr SDP mewn ymgynghoriad â'r Cyrff Ymgynghori Penodol. Rhan allweddol o hyn fydd pennu graddfa'r hyn a olygir gan 'strategol' yn seiliedig ar y gwahanol ddefnyddiau tir posibl y ceisir cael safleoedd ar eu cyfer – cyflogaeth, tai ac ati – a bydd hyn yn rhan o'r gwaith uchod ar ddatblygu opsiynau. Bydd cofrestr o safleoedd posibl hefyd yn cael ei chreu a methodoleg i'w defnyddio i asesu a dewis safleoedd neu leoliadau cynaliadwy.
- e. **Datblygu ac Asesu Twf ac Opsiynau Gofodol** – Rhan greiddiol o baratoi Strategaeth a Ffafrir yw datblygu ac asesu opsiynau ar gyfer lefel y twf y dylai'r cynllun ei hyrwyddo (tai, swyddi, tir cyflogaeth) a'r ffordd fwyaf cynaliadwy o leoli'r twf hwnnw yn y dyfodol trwy strwythur neu hierarchaeth anheddiad. Mae angen i'r SDP ystyried y materion hyn gan eu bod wedi'u nodi mewn Cynlluniau Datblygu Lleol presennol neu newydd yn ogystal â rhagamcanu potensial ar gyfer twf dros gyfnod y cynllun 25 mlynedd. Yn ofodol, mae hyn yn cynnwys edrych ar dwf o bersbectif rhanbarthol ond hefyd sut y bydd hyn yn cael ei ddsbarthu i bob ardal Awdurdod Lleol yn y rhanbarth. O'r holl dasgau a nodir uchod, gellir dadlau mai'r elfen hon fydd angen gweithio a chydweithio agosaf arni ag Awdurdodau Cynllunio Lleol i sicrhau bod barn gonsensws ar dwf cyffredinol a'i bod yn cael ei rhannu.

Adrodd ar Gynnydd i'r Is-bwyllgor a'r Cyd-bwyllgor Corfforedig

- 4.12 Cymeradwywyd calendr o holl gyfarfodydd y CBC a'i is-bwyllgorau yn ei gyfarfod ar 19 Mehefin 2026. Mae cyfarfodydd yr is-bwyllgor hwn yn y dyfodol wedi'u rhaglennu o fewn yr adroddiad hwnnw ac maent hefyd wedi'u nodi mewn blaen-raglen waith sy'n rhan o'r rhaglen ar gyfer y cyfarfod hwn ac sy'n dilyn yr adroddiad hwn. Er ei bod yn anodd ar hyn o bryd neilltuo pynciau penodol i diweddarau adroddiadau ar gyfer y cyfarfodydd hynny, rwyf wedi ceisio nodi pynciau diweddarau tebygol yn seiliedig ar amserlen SDP a'i aliniad â'r dyddiadau cyfarfodydd arfaethedig. Mae'n bosib y bydd rhain yn newid a bydd y blaen-raglen waith yn cael ei monitro a'i diweddarau yn ôl yr angen, a bydd yr Aelodau'n cael eu diweddarau. Prif gais yr Aelodau ar hyn o bryd yw sicrhau bod dyddiadau'r cyfarfodydd yn cael eu rhoi mewn dyddiaduron. Unwaith y bydd y CBC yn cymeradwyo amserlen y Cyfarfodydd, bydd ceisiadau cyfarfod yn cael eu hanfon i roi dyddiadau yn y dyddiadur ar gyfer cyfarfodydd yr is-bwyllgor. Mae cyfarfodydd yr is-bwyllgor yn cyd-fynd i hwyluso'r gwaith o adrodd ymlaen am gynnydd i'r CBC.
- 4.13 Mae swyddogion hefyd yn ymwybodol y bydd Etholiadau Llywodraeth Leol yn cael eu cynnal ym mis Mai 2027, ac o fewn amserlen y rhaglen waith hon. Gan fod llawer o'r gwaith yn cynnwys casglu tystiolaeth a datblygu opsiynau, mae llawer o hyn yn waith cefndir fydd yn bwydo i mewn i ddatblygu Strategaeth a Ffafrir - nid yw hon i'w chyhoeddi nac ymgynghori arni tan haf 2027, ac mae'n amodol ar gymeradwyaeth CBC cyn i hyn ddigwydd. Gobeithio y gellir cynnal cynnydd da, gan gynnwys croesyfeirio gwaith â sefyllfa a chynnydd y CDLI priodol.

- 4.14 Yn dilyn llwyddiant gweithdy'r Aelodau ym mis Mawrth 2026, rhoddir ystyriaeth hefyd i drefnu sesiynau pellach, yn enwedig pan fo datblygu gweledigaeth neu opsiynau twf a gofodol yn ddull ailadroddus sy'n gofyn am drafodaeth eang, cyn cyflwyno adroddiad ffurfiol i'r is-bwyllgor. Gwahoddir barn yr aelodau ar y mater hwn, a gellir ychwanegu'r rhain at y blaen-raglen waith.

Adborth o'r gweithdy SDP a gynhaliwyd ym mis Mawrth 2026

- 4.15 Bydd yr aelodau yn cofio gweithdy anffurfiol wyneb yn wyneb a gynhaliwyd ar ddydd Llun 9 Mawrth 2026 yn swyddfeydd Llywodraeth Cymru yng Nghyffordd Llandudno. Roedd hyn er mwyn hwyluso dod ag Aelodau o'r is-bwyllgor at ei gilydd wyneb yn wyneb a hefyd i glywed gan brif siaradwyr allanol (Mark Newey o Lywodraeth Cymru a Lisa Fairmaner o Arup) ar y dull o gynllunio strategol. Roedd y sesiwn hefyd yn rhoi amser ar gyfer ymarfer lefel uchel i gasglu meddyliau'r Aelodau mewn perthynas â'r materion i'r SDP fynd i'r afael â nhw, y prif yrwyr ar gyfer y cynllun, a sut maent eisiau i'r rhanbarth edrych yn 2051.
- 4.16 Defnyddiwyd system '*post-it notes*' ar-lein i gofnodi'r sgysiau a gafwyd, ac mae'r canlyniadau wedi'u crynhoi yn atodiad 2 yr adroddiad hwn. Mae sawl thema glir wedi dod i'r amlwg o'r wybodaeth a gasglwyd ac mae'r rhain yn darparu man cychwyn defnyddiol iawn ar gyfer gwaith datblygu yn y dyfodol ar weledigaeth ar gyfer y cynllun ac amcanion strategol.

5. GOBLYGIADAU ARIANNOL

- 5.1. Bydd y costau'n cael eu tynnu o gyllidebau presennol CBC y Gogledd lle gwnaed darpariaeth i gefnogi'r gwaith hwn, gyda'r gefnogaeth angenrheidiol gan dimau Cyfreithiol a Chyllid y CBC. Bydd y CBC hefyd yn ceisio sicrhau pob cyfle am ragor o gymorth ariannol gan Lywodraeth Cymru.

6. GOBLYGIADAU CYFREITHIOL

- 6.1. Mae gan y Cyd-bwyllgor Corfforedig ddyletswydd statudol i baratoi Cynllun Datblygu Strategol o dan Ddeddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004 (fel y'i diwygiwyd). Mae'r gofynion a'r camau penodol i gynhyrchu Cynllun Datblygu Strategol wedi'u nodi yn Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Cynllun Datblygu Strategol) (Cymru) 2021.

ATODIADAU:

- Atodiad 1:** Llythyr Cymeradwyaeth Llywodraeth Cymru
Atodiad 2: Canlyniadau Gweithdy Aelodau SDP

YMATEB Y SWYDDOGION STATUDOL:

i.

Swyddog Monitro:

"Fel y nodwyd uchod, mae gan y CBC ddyletswydd statudol i baratoi Cynllun Datblygu Strategol ac mae'r fframwaith statudol wedi'i nodi yn yr adroddiad. At ddibenion nodi yn unig y

mae'r argymhellion ac nid ydynt yn cymeradwyo unrhyw safbwynt polisi sylweddol, strategaeth ffafredig, dyraniad safle na dogfen ymgynghori.

Wrth i'r SDP fynd rhagddo, bydd angen i adroddiadau yn y dyfodol nodi ymhellach y cam statudol perthnasol, gofynion ymgynghori, dyletswyddau asesu, ac ati. Gall gweithdai anffurfiol i Aelodau gynorthwyo i ddatblygu'r SDP, ar yr amod eu bod yn cael eu defnyddio ar gyfer ymgysylltu a thrafodaeth yn unig, gydag unrhyw allbynnau perthnasol yn cael eu bwydo i'r broses adrodd a gwneud penderfyniadau ffurfiol."

ii. Swyddog Cyllid Statudol:

"Nid oes gennyf unrhyw wrthwynebiad i'r penderfyniad a geisir ac mae'r costau amcangyfrif o gyflawni'r Cynllun Datblygu Strategol yn cael eu hystyried yn barhaus. Bydd yn cael ei gynnwys yn ein gwaith fel rhan o'r adolygiadau cyllideb rheolaidd, y broses gyllideb flynyddol yn ogystal ag yn y cynllun ariannol tymor canolig."